

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

A Csendőrségi Lapok szárnybontásához

A most újból meginduló Csendőrségi Lapokat szárnybontásakor a legmelegebben üdvözlöm.

Becsületére és dicséretére válik minden csendőrnek, hogy egyéb segítő forrás híján a Csendőrségi Lapokat saját filléreiből teremtette meg. Erről ismerek rá a régi csendőr-szivre, mely negyvenhárom évi becsületes és dicsőséges mult után, ma is ép oly lelkesen és becsületesen dobog mint hajdanán.

Ugy mint régen, ma is ugyanaz a csendőr a magyar közéletben, aki volt. Nélkülözhetetlen alkatrésze az állami gépezetnek.

Dérlepte mezőkön, öles hóban, csontig ható kemény fagyban, vaksötét éjszakában leselkedő szakadékok felett, esőben, viharban, éjjel-nappal hűségesen portyáz és vigyáz a más életére és vagyonára. Vigyáz a tüzre, vízre, minden veszedelemre. Ahol mindenki elveszti a fejét, ott a csendőré kell, hogy a helyén legyen. Éber szeme meglátja a gyengelelkű ember megtévelyedését és visszavezeti a tisztesség ösvényére. Izmos keze visszafogja a felkapott fejszét, felkutatja az elbujt tolvajt, előkeríti az elorzott tulajdont. Mindenek felett való gondossága megtalálja az elveszett gyermeket és visszavezeti aggódó édesanyjához. Ott terem minden balesetnél és ő nyújtja az első segílyt.

Negyvenhárom év alatt a magyar csendőr a becsületességnek, a hűségnek és a bátorságnak magyar husba, vérbe faragott kemény szobra lett, melyet tisztelettel megcsodált és megirigyelt a másképp oly haladott külföld.

Legyen a csendőrség, mint a multban, szegény kifosztott hazánk erős támasza, legyen — mint a történelmi Magyarország legszembetűnőbb képviselője — szorgalmas munkása és ha kell bátor harcosa.

Dr. Rakovszky Iván

m. kir. belügyminiszter.

Idegenek ellenőrzése*

Irta: SZABÓ JENŐ százados

A háború előtti években a bejelentési kötelezettség az 1912. évi LXIII. t.-c. 6. §-a alapján az egész ország területére érvényes birt s mégis Budapest kivételével a törvény rendelkezései sem a városokban, sem a községekben nem hajtottak végre azzal a körültekintéssel, mellyel az ügy érdekében feltétlenül szükséges lett volna.

A vidéki hatóságok bizonyos szemérmes tartózkodással kezelték az idegenek ellenőrzését s ha jelenlétükről tudomást is szereztek, nem igen törődtek velük, nehogy eljárásuk a zaklatás látszatát keltse.

A háború előtti Magyarország eldorádója volt a kémeknek s elég csak a kárpáti harcokra utalnom, hol az oroszok feltűnő terepismeretekkel rendelkeztek, amelyeket a háború előtti években szereztek a hatóságok és az előítéletmentes, tulságosan bizalmaskodó hagyományos magyar vendégszeretet hibájából. Közismert annak az orosz vezérkari századosnak az esete, ki éveket töltött egy felvidéki uradalomban mint kertész.

Az 1914. évi 5112. B. M. eln. számú rendelet, mely a bejelentés teljesítésére és az ezzel kapcsolatos eljárásra vonatkozó részletes utasításokat tartalmazza, ezen tarthatatlan állapotokon kívánt segíteni. Az első hónapokban mutatkozott is némi eredmény, de a hosszas háború mint mindenben, úgy e tekintetben is visszaesést okozott s jelenleg a viszonyok egy cseppet sem jobbak, mint háború előtt voltak. Sőt! A községben megforduló idegenek minden nehézség nélkül kapnak szállást s a szállásadó nem is gondol arra, hogy neki ezt a községi előljárásnak kötelessége volna bejelenteni, mert ott a község területén megforduló idegenekről „Nyilvántartási könyv“-et vezetnek. Erre csak másnap gondol, amikor a barátságos idegen egy csomó értékes holmit összezsomagolva eltűnt. Nem régen történt, hogy az egyik községben egy idegen állampolgár napokig tartózkodott egy földbirtokosnál anélkül, hogy kiléte iránt bárki is érdeklődött volna. Ily eljárás mellett természetesen bő tere nyílik könnyű munkára, nemcsak az utazó hűnözőknek, kommunista agitátoroknak, hanem a kémeknek is, nem is szólva arról, hogy a csendőr járőrök munkája is óriási mértékben megnehezítették.

Az 1886. évi XXII. t.-c. 2. §-ának g) pontja szerint a község közrendészetével összefüggésben levő ténykedések s így az idegenek nyilvántartása is elsősorban a község előljárásnak feladatát képezik. A csendőrség a Cs.—1. utasítás 63. §-a értelmében helyi rendészeti és a községi előljárásnak

gok rendőri hatóságához tartozó ügyekben csak felügyelő és a községi közegeket támogató tevékenységet van hivatva kifejtetni, mert a helyi rendészet kezelése elsősorban a községek feladata, melyet saját közegeik által végeztetnek.

Ilyenformán elsősorban a községi előljárásgoknak volna a kötelessége a bejelentési kötelezettségre vonatkozó miniszteri rendeletnek szigorú és lelkiismeretes végrehajtása. Ez azonban a legtöbb helyen egyáltalán nem történik meg s a községek „Nyilvántartási könyve“-i rendszerint üresek s a megfordult idegenekről ők is vagy egyáltalán nem, vagy csak az elkövetett bűncselekmények után vesznek tudomást. Itt azután a közérdek szempontjából mellékes, hogy az legtöbbször nem az előljáráson, hanem a lakosság indolenciáján mulik.

A Cs. 1. utasítás fent idézett §-ának 2. bekezdése a helyi rendészeti ügyekben a csendőrség szolgálatának felügyelő illetve támogató tevékenységre való szorítását azzal indokolja, hogy a járőrök főfeladatuktól, a közrend-, csend- és biztonságnak fentartásától vonatnának el és a községgel s annak közegeivel összeütközésbe kerülnek, ha a községi rendészet ügyeibe mélyebben beleavatkoznának.

Tudjuk azonban, hogy a „községi előljárásnak“ feladatai majdnem kizárólag a jegyző vállára nehezdednek, aki százféle más teendője mellett legjobb akarata mellett sem képes az idegenrendészetre — különösen nagyobb községekben — akkora figyelmet fordítani, mint amekkorát az ügy fontossága föltétlenül megkövetelne.

Ezeken a nehézségeken pedig feltétlenül segíteni kell annál is inkább, mivel a mai nehéz megélhetési, a háború és forradalmak megzaklatta kedélyviszonyok mellett mindenféle agitációnak bő tere nyílik még a falvakban is, amelyek eddig minden ilyfajta külső behatásokkal szemben a legriorozusabb elzárkózottságot tanusították.

Véleményem szerint ezen fent vázolt anomáliák csak úgy volnának kiküszöbölhetők, ha a csendőrőrsök és községi előljárásgok közötti viszony e tekintetben szorosabbra fűzetnék és elrendeltetnék, hogy a községekbe érkezett minden rendű és rangú idegen illetőségű egyén bejelentőlap alapján tartassék nyilván, amely esetről esetre minden formaiság nélkül a legrövidebb idő alatt az illetékes őrsparancsnokságnak megküldetnék.

Az őrsparancsnok a hozzá érkezett bejelentőlapokat minden kimutatás nélkül betűrendben (karthotékszerűen) őrizné meg, s ezek alapján módjában állana személyesen, vagy erre kiválasztott alárendeltje útján a körletében megforduló idegeneket ellenőrizni, illetve megfigyelni. Itt azután különös figyelemmel kellene lennie azon egyénekre, akik többször fordultak meg őrskörleté-

ben anélkül, hogy utazgatásuk célja tisztázva volna. Hogy pedig ezen ellenőrzés ne csak lokális jellegű legyen, ami különösen az agitációk elleni védekezésnél fontos, az őrsparancsnokok minden hó végével a körletükben megfordult idegenekről a bejelentőlapok alapján az előljárási járásparancsnokságnak egy névjegyzéket terjesztenének fel, melyet az őrsönként csoportosítva alárendelt alosztályainak és a szomszédos társparancsnokságoknak megküldene. (Ez semmiképp sem jelentené az őrsök megterhelését, mert hiszen idegenforgalmunk nem a legvirágzóbb s a járásparancsnoknak, akinek politikai, gazdasági, kereskedelmi stb. tekintetben tökéletesen tájékozva kell lennie járása viszonyairól, abszolút nem közömbös, hogy kik fordulnak meg területén.)

Ez alapon elérnők azt, hogy az egyes községi előljárásgok mintegy morális kényszer alatt nagyobb gondnal kezelnék az idegenek ellenőrzését s az őrsparancsnokságoknak módjában állana az idegenrendészet tulajdonképpeni intencióinak eleget tenni, a legénységnek pedig bő alkalma volna az ezzel kapcsolatos szolgálatok alkalmával a Cs.—1. utasítás 24. §-ában megkövetelt személyi ismeretek mélyítésére, nem is szólva arról, hogy a lakosság is rövidesen több megértéssel viseltetne a törvények és rendeletek iránt és belátná, hogy azoknak pontos betartása elsősorban is az ő érdekeit szolgálja.

A táborigendészetről

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados

A háború tanulságai kifogyhatatlanok.

Egy modern hadsereg gépezete óriási méretei dacára is olyan, mint a legfinomabb műszer: avatott ember kezében tökéletes precizitással működik, de a legkisebb és a legjelentéktelenebbnek látszó részecske hibája is zavarólag és bénítólag hathat az egész gépezet működésére, ha azt a hozzáértő szem azonnal fel nem fedezi és ki nem javítja.

A háború befejezte óta az egész világ katonai szakirodalma óriási lendületet vett. A cél egy: a tapasztalatokat értékesíteni. Felhasználni a jót, kiküszöbölni a rosszat, tökéletesíteni a gépezetet: akinek ez a legjobban sikerül, azé a győzelem legtöbb reménye.

Minket a trianoni békeszerződés — sajnos — megfosztott annak a lehetőségétől, hogy a háborúban szerzett tapasztalatainkat minden tekintetben kellően értékesíthessük, mégis, nem tartom érdektelenné azt, hogy a nagy gépezet egy — általában kevésbé ismert — részecskéjének, a táborigendészeti szervezetét és négy évi működését, valamint az ezen működésből szerzett tanulságait összefoglaljam.

Előrebocsátom, hogy az illetéktelen bírálat legesekélyebb szándéka is távol áll tőlem, de éppen : kérdés tökéletes megvilágítása érdekében nem kerülhetem el azt, hogy cikkemet három részre osszam és pedig annak megbeszélésére, hogy milyenek voltak a táborigendészetre vonatkozó előírások és előkészületek a háború előtt, milyen volt a táborigendészet tényleg; melyek voltak azok a hibák és fogyatékoságok, amelyeknek kiküszöbölésével a táborigendészeti szolgálatot tökéletesebbé lehetett volna tenni, mint amilyen volt és végül, hogy a szerzett tapasztalatok alapján milyennek képzelném el egy modern hadsereg táborigendészeti szervezetét és szolgálatát.

I.

A táborigendészeti szolgálatnak a hadrakelt sereg körletében való ellátása elvileg a táborigendőség feladatát képezte.

A táborigendőségre vonatkozó előírásokat az E—16. jelzetű „Szervi határozványok és Szolgálati Utasítás a cs. és kir. hadsereg táborigendősége számára“ című, 1898. évi kiadású szolgálati könyv tartalmazta. Tekintettel arra, hogy ezen szolgálati könyvből ma már csak igen kevés példány áll rendelkezésre, szükségesnek tartom annak főbb rendelkezéseit itt röviden ismételni.

Ezen utasítás szerint a táborigendőség rendeltetése:

1. A hadrakelt seregnél és a hadtápkörletben táborigendészeti szolgálat teljesítése.
2. A vezérkari tiszteknek a menet, elszállásolásra és a hírszerzésre vonatkozó ügyködésénél, valamint a szemrevételezésekkel való segédkezés.
3. Különböző karhatalmi segédkezők teljesítése.
4. Futár, fontosabb kísérő és küldőne, valamint különös biztonsági szolgálatok ellátása.

A táborigendőség ezen általános feladatait az utasítás a következőkben részletezi:

1. az ország lakosait a katonai, vagy más, a hadsereghez tartozó egyének által megkísérelt fosztogatások, zsarolások, illetéktelen előfogatkövetelések és általában mindennemű erőszakoskodások ellen megoltalmazni;

2. a hadrakelt sereg körletében a kénkedést meggátolni, ezen célból gyanús egyéneket megfigyelni, azok közlekedését ellenőrizni, fesselt erkölcsű nőszemélyeket a hadsereg körletétől távol tartani;

3. szökevényeket és bírójlag nyomozott egyéneket kinyomozni és letartóztatni;

4. markotányosokat, koresmárosokat, kereskedőket és árusokat az általuk árusított cikkek minősége, súlya, tisztasága, ára stb. tekintetében ellenőrizni, nyilvános helyiségek zárójának betartását felügyelni;

5. az utcai rendre és közlekedésre felügyelni, a

* Az idegenrendészet egyike a legfontosabb közbiztonsági kérdéseknek, azért kívánatos volna, hogy ahhoz olvasóink közül minél többen hozzászólnának. Szerk.

közlekedés zavartalanságát biztosítani, utcák és nyilvános terek tisztántartását ellenőrizni;

7. csapatoszlopok és terepszemlések részére kalauzokat és útmutatókat felfogadni és azokat díjazni;

8. kémekül alkalmas egyéneket kipuhatolni és azokról — anélkül, hogy velük közvetlen tárgyalásokba bocsátkozhatna — az illetékes vezérkari osztálynak jelentést tenni;

9. vonatoknál a megállapított menetrend (Fahrordnung) szigorú betartására felügyelni, a vonat-hoz tartozó katonai és polgári egyének között a rendet fenntartani, a vonat megtámadtatása vagy visszavomulása esetén a zürzavart meggátolni;

10. hadbiztosok és harácsoló különítmények mellett karhatalmi szolgálatot teljesíteni;

11. futárszolgálatot teljesíteni;

12. fontos és sürgős esetben rabok és hadifoglyok örökisérletét ellátni, továbbá futárok, utasok, pénzküldemények és postakoosik biztosítására bizton-sági kíséretet kiállítani;

13. ellenséges közpénztárakat, posta- és táv-irdahivatalokat, levéltárakat stb. kiányomozni, lefoglalni, megszállani és biztosítani;

14. ütközetek alatt a katonai rendészeti rendnek a harcoló csapatok mögött való fentartásáról gondoskodni, a maradozókat, szétugrasztottakat és szökevényeket összegyűjteni, a harc téren található saját és ellenséges kincstári vagyron széthurcolását meggátolni;

15. ütközetek után gondoskodni arról, hogy a halottak gyorsan eltemetessenek, igazolványi jegyük elvéteessék és arra az eltemetés helye és ideje reávezetessék és végül, hogy a halottak eltemetésénél az egészségügyi rendészeti szabályok betartassanak.

A hadtápterületen alkalmazott tábori csendőrség feladata elvileg ugyanez, köteles azonban az itt felsoroltakon felül még azokhoz az utasításokhoz is alkalmazkodni, amelyeket a hadtápparancsnokság a helyi viszonyokhoz képest esetről-esetre kiad.

A tábori csendőrség szolgálatát önállóan teljesíti, a szolgálati parancsokat illetőleg közvetlenül azon parancsnokság vezérkari osztályának van alárendelve, amelynél szolgálatot teljesít.

A tábori csendőrök a katonai örök jogával bírnak, a „törvény nevében“ intézett felszólításainak mindenki feltétlenül engedelmeskedni tartozik.

A tábori csendőr különös jogai: a figyelmeztetés, megintés, rendreutásítás, feljelentéssel vagy letartóztatással való fenyegetés, feljelentés, elővezetés, letartóztatás, bilines alkalmazása és fegyverhasználat.

A tábori csendőrnek tiszteket csak a Szolgálati Szabályzat I. részben megengedett esetekben szabad letartóztatnia; rangban feljebbvalókat, ha a katonai

rendészeti rend ellen vétének, eselekményük tiltott voltára figyelmeztetnie kell és fel kell hívnia őket, hogy azzal hagyjanak fel, mert különben ellenük feljelentést kellene tennie.

Tisztek által vezetett zárt osztagokkal szemben a tábori csendőrnek fellépnie nem szabad; felbomlott osztagokkal szemben azonban minden további tekintet nélkül eljárhat.

Büntett vagy „durva vétéség“ esetén a tábori csendőr az esetet önállóan kinyomozni, a tanuk neveit megállapítani és a bizonyítékokat összegyűjteni köteles. Tettenérés esetén a tettest — személyére való tekintet nélkül — letartóztathatja.

Letartóztatott egyének a legközelebbi katonai bíróságnak, polgári egyének pedig a saját vagy velünk barátságos országban a legközelebbi polgári hatóságnak adandók át. Feljelentések mindig a tábori csendőrosztag-parancsnokság által teendők meg.

Oly ügyködésekre, amelyek a tábori csendőr feladatköréhez nem tartoznak, őt alkalmazni nem szabad. Nem szabad továbbá a tábori csendőröket örök gyanánt alkalmazni; közönséges biztonsági szolgálatra is csak mint felügyelő vagy vezető közegek alkalmazhatók.

Valamennyi tábori csendőr saját egyenruháját viseli, a belterületi csendőrségtől való megkülönböztetés végett azonban balkarján fekete-sárga szalagot visel. (A m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon gyalog tábori csendőrök kivételével valamennyi tábori csendőrtiszt és tábori csendőr részére a dolmány, illetve a díszkabát viselése volt előírva.)

Gyalog tábori csendőrök szolgálatukat mindig feltűzött szuronnal teljesítik.

Tábori csendőrszolgálatra mindig válogatott legénységet kell kivezénelni, lehetőleg olyanokat, akik a német nyelvet legalább a szolgálat igényeinek megfelelően bírják.

A tábori csendőrtisztek magasabb tábori rendészeti közegeknek tekintendők. Feladatuk a tábori csendőrlégénység szolgálatát vezetni és ellenőrizni és a katonai rendészeti rend érdekében személyesen is befolyolni.

A tábori csendőrség szervezete a mozgósítás alkalmával a következő volt:

1 működő főparancsnokság (Etappenoberkommando, később Armee-Oberkommando), 1 fő-tiszt, 6 gyalog és 5 lovas tábori csendőr. Alárendelve a részletosztálynak (Detailabteilung).

1 hadtápfőparancsnokság (Etappenoberkommando), 1 főztiszt, 2 fő-tiszt, 7 gyalog és 5 lovas tábori csendőr. Ezenkívül a hadtápfőparancsnokság rendelkezésére, a tábori csendőrszemélyzet kiegészítése és a tábori csendőrosztagok megerősítése céljából, a tábori csendőr tartalékosztagok (Feldgen-

darmerie Reserveabteilungen), összesen 4 tiszt, 102 gyalog és 66 lovas tábori csendőr.

1 Attachéhadiszállás (Kriegsattachéquartier) és 1 sajtóhadiszállás (Kriegspressequartier), egyenkint 3 gyalog és 4 lovas tábori csendőr (alárendelve a térparancsnokságnak).

6 működő hadserepparancsnokság (Operierendes Armeekommando, később Armeekommando), egyenkint 6 gyalog és 10 lovas tábori csendőr.

7 hadsereg hadtápparancsnokság (Armee Etappenkommando, később Quartiermeisterabteilung), egyenkint 1 főztiszt és 1 fő-tiszt, mint segéd-tiszt a szűkebb törzs állományában, azonkívül 1—1 tábori csendőrosztag a 1 fő-tiszt, 7 gyalog és 17 lovas tábori csendőr. Külön a hadsereg-hadtápparancsnokság rendelkezésére, mint személyi tartalék 1—1 tábori csendőr tartalékosztag a 1 tiszt, 101 gyalog és 32 lovas tábori csendőr.

16 hadtestparancsnokság (Korpskommando) a 1 százados, 4 gyalog és 4 lovas tábori csendőr.

48 gyaloghadosztály-parancsnokság (Infanterie Truppen Divisionskommando, később Infanterie Divisionskommando) a 3 gyalog és 2 lovas tábori csendőr.

11 lovas hadosztályparancsnokság (Kavallerie Truppen Divisionskommando, később Kavallerie Divisionskommando) a 1 gyalog és 3 lovas tábori csendőr.

12 hegyidandár-parancsnokság (Gebirgsbrigadekommando) a 1—1 lovas csendőr. (Nem tábori csendőrszolgálatra, hanem kizárólag küldöncszolgálatra beosztva.)

14 hadtest-vonatparancsnokság (Korpsstrainkommando) a 6 gyalog és 3 lovas tábori csendőr (kizárólag küldöncszolgálatra beosztva).

59 hadosztály-vonatparancsnokság (Divisionsstrainkommando) a 1 gyalog és 1 lovas tábori csendőr (kizárólag küldöncszolgálatra beosztva a hadosztályparancsnokság tábori csendőrosztagának állományából).

A működő hadsereg tábori csendőrségének létszáma tehát összesen körülbelül 9 főztiszt, 43 fő-tiszt, 800 gyalog és 1300 lovas csendőr volt.

A tábori csendőrtiszteket és csendőröket az 1., 2., 3., 8., 9., 10., 11. és 14. hadtestek körletében mozgósított magasabb parancsnokságok részére a cs. kir. csendőrség, a 4., 5., 6., 7. és 12. hadtestek körletében mozgósított parancsnokságok részére a m. kir. csendőrség, a 13. hadtest körletében mozgósítottak részére a m. kir. horvát-szlavon csendőrség és a 15. hadtest körletében mozgósítottak részére pedig a cs. és kir. bosznia-hercegovinai csendőrtestület vezényelte.

Az egyes parancsnokságokhoz beosztott tábori csendőrtiszteket és tábori csendőröket az illető parancsnokság tábori csendőrosztagát alkották. Minden

tábori csendőrosztag önállóan működött, az egyes tábori csendőrosztagok között tehát szervezetszerű fölé- és alárendeltségi viszony nem állott fenn. (Csupán a hadsereg-hadtápparancsnokság (szállásnesteri osztály) tábori csendőrtörzstisztségének volt bizonyos felügyeleti és szemlejoga a körletében elhelyezett tábori csendőrosztagok fölött, amelyeknek tagjaival szemben a fegyelmi fenytő jogot is a csapatparancsnokot megillető terjedelemben gyakorolta. A fegyelmi fenytő jog különben a tábori csendőrtiszteket és legénységgel szemben a magasabb parancsnokokat és — a hadosztály vezérkari főnökök kivételével — a vezérkari főnököket is megillette.

A működési, illetve hadtápterületen kívül eső megszállott ellenséges területek közbiztonsági szolgálatának mikénti ellátására nézve az utasítás rendelkezéseket nem tartalmaz.

A tábori csendőrök kiképzése békében a kerületi parancsnokságok székhelyein felállított tábori csendőrtanfolyamokban történt. Minden páros évben a lovas, minden páratlan évben pedig a gyalog legénység számára volt tábori csendőrtanfolyam felállítva hat, illetve négy heti tartammal. A tanfolyam fővezetője (Oberleiter) egy vezérkari törzstiszt volt, aki, ha nem a tanfolyam székhelyén állomásozott, azt időközönként megsemmélt. A tanfolyam parancsnoka egy csendőrtiszt volt, aki mellé tanárként egy vezérkari tiszt (százados, vagy beosztott főhadnagy) és egy lovastiszt, mint lovaglótanár volt beosztva.

A tábori csendőrtanfolyamokon a hallgatókat főleg gyakorlatilag kellett a tábori szolgálatra kiképezni, az elméleti oktatás a legszükségesebb mérvre volt korlátozandó. A gyakorlati kiképzés elsősorban a terepismeretre, térképolvasásra, vázlatok rajzolására, a küldönc-, futár és jelentőszolgálatra és végül a praktikus löugyi ismeretekre terjedt ki, elméletileg csak a hadseregszervezet, a Szolgálati Szabályzat I. és II. rész és a vonatutastítás fontosabb határozmányai képezték oktatás tárgyát.

A hadtestparancsnokságoknak egy dandárparancsnokot kellett megbizniok azzal, hogy a tábori csendőrtanfolyamot megsemméltje. A tanfolyam befejeztével a szemlélt dandárparancsnok elnöklete alatt a hallgatók levizgáztak; a vizsgajegyzőkönyveket a hadügy- és honvédelmi miniszteriumokba is fel kellett terjeszteni.

A tábor csendőrszolgálatban kiképzett legénység a tényleges szükségletet átlag 100%-kal meghaladta. A fölösleg — mely a háországban visszamaradt — tartalék gyanánt szolgált.

Az egyes magasabb parancsnokságokhoz beosztandó tábori csendőröket a kerületi parancsnokságok névszerint tartották nyilván. Minden, a hadrakelt sereghez vezényelt tábori csendőr helyett a

hadserg egy altisztet tartozott az illetékes csendőr kerületi parancsnokságnak átadni.

Tábori csendőrszolgálatra kizárólag tényleges csendőrlégénység volt kijelölve, tartalékos (volt csendőr) legénység alkalmazása nem tervezetett.

Ezek voltak — nagy vonásokban — azok a rendelkezések, amelyek alapján a tábori csendőrség felállítására vonatkozó mozgósítási előkészületek kidolgoztattak és amelyek alapján a mozgósítás alkalmával a tábori csendőrség alakulatai felállítottak. Lássuk most már, hogy milyen volt a tábori csendőrség szervezete és működése a háború további folyama alatt?

II.

A tábori csendőrség működésének ismertetését mindenekelőtt a hadosztályparancsnokságok tábori csendőrosztagainak kell kezdenem, mert nézetem szerint a tábori rendészeti szolgálat legfontosabb feladatai ezekre hárultak. A harc vonal közelsége, a közvetlen kényszerítés fokozott lehetősége, a harcok közvetlen hatása és az annak folytán erősen meglazult törvénytisztelet, a nagyszámú maradozó és szőkevény, az ismeretlen, ellenséges érületű és sokszor nagy nélkülözéseknek kitett polgári lakosság, a polgári közigazgatás teljes hiánya stb. a hadosztályok tábori csendőrosztagaival szemben súlyos követelményeket támasztottak. A harc vonal mögött hátrább eső területeken különösen pedig a hadtápterületen, ahol a harcok közvetlen hatása kevésbé volt érezhető és ahol a viszonyok nyugodtabbak és rendezettebbek voltak, a tábori rendészeti szolgálat is lényegesen könnyebb volt és sok tekintetben megközelítette a rendes közbiztonsági szolgálatot.

Mint azt már említettem, egy gyaloghadosztály részére összesen hét, egy lovashadosztály részére pedig hat tábori csendőr volt rendszerezítve, ezen létszámból azonban egy lovas és egy gyalog tábori csendőr a hadosztály vonatparancsnoksághoz volt beosztandó úgy, hogy a hadosztályparancsnokság tábori csendőrosztaga tényleg csak öt, illetve négy csendőrből állott. Ezért a hadosztályoknál — tehát éppen ott, ahol legnagyobb szükség volt rá — tulajdonképeni tábori rendészeti szolgálatról szó sem lehetett, ami egyrészt az osztagok túlságosan kis létszámának, másrészt pedig a vezetés és ellenőrzés hiányának volt tulajdonítható.

Egy hadosztály hadműveleti területének kiterjedése — különösen állóharcban és a harc vonalnak kevésbé fontos szakaszain — meglehetősen nagy volt és ezen a nagy területen is nagyszámú csapat és polgári lakosság volt összehúfolva. Igen természetes, hogy egy ilyen nagy terület és még hozzá a harc vonal közvetlen közelében rendészeti szempontból a lehető legintenzívebb ellenőrzést igényelte volna, a hadosztályparancsnokságnál levő 4—5

csendőr azonban erre még akkor sem lett volna képes, ha a tábori rendészeti szolgálaton kívül őket egyébre nem is alkalmazták volna. Egy-egy hadosztály körletébe sokszor nyolc-tíz község sőt néha város is tartozott: ekkora terület közbiztonsági szolgálatának ellátására egy 4—5 főnyi őrs még a legcsendesebb békeviszonyok között sem lett volna elegendő.

A munka meddségének tudata megöli az ambíciót. A hadosztályoknál magára hagyott 4—5 csendőr, tehetetlenségének tudatában a tulajdonképeni tábori rendészeti szolgálattal keveset törődött, működését többnyire a hadosztályparancsnokság törzsének területére és annak közvetlen környékére korlátozta, ahol viszont fölösleges volt, mert hiszen erre a célra egy egész század — a törzsszázad — állott rendelkezésre.

Ehhez járult még a vezetés és különösen az intenzív ellenőrzés teljes hiánya is. A tábori csendőrosztag szervezetszerűleg önálló volt és az utasítás értelmében közvetlenül a vezérkari osztálynak volt alárendelve. Igen természetes, hogy a vezérkari osztálynak száz más fontosabb dolga volt, semhogy a néhány emberből álló tábori csendőrosztag szolgálatát úgy irányítsa, vezesse és ellenőrizze, amint arra szükség lett volna. Ezért egyes hadosztályoknál a tábori csendőrosztagot már a háború elején teljesen beleolvastották a törzsszázadba és a törzsszázad parancsnokának rendelték alá, kinek hatásköre azonban a hadosztály törzsének területén túl nem terjedt, természetes, hogy a tábori csendőröket is csak ebben a körletben alkalmazhatta.

(1917-ben a magasabb parancsnokságok átszervezése alkalmával a tábori csendőrosztagot szervezetszerűleg is a hadosztályparancsnokság tőrparancsnokságának rendelték alá, amely intézkedés a hadosztály tábori csendőrosztagok önállóságát intézményesen is megszüntette.)

Miután a tábori csendőrosztagokat a hadosztály törzsén belül az egyes tábori csendőrök kiválósága dacára sem lehetett kellőképpen foglalkoztatni, a tábori csendőröket majdnem kizárólag a tábori rendészeti szolgálat körén kívül eső szolgálatokra alkalmazták. Ez az alkalmazás nagyon sokféle volt. A lovas tábori csendőröket a lovas törzsszakasz parancsnoka használta fel jelentések továbbítására, a gyalog csendőrök pedig kapuőrsei, ajtónálói, élelmiszer beszerzői, őrök, századszolgálatvezetők stb. stb. szolgálatokra alkalmazták, vagy pedig — ami még a rosszabbik eset volt — tétlenkedtek, akkor, amikor rájuk egyéb téren égető szükség lett volna. Természetesen ugyanilyen, vagy még rosszabb volt a helyzet a hadosztály vonatparancsnokságokhoz kikülönített két tábori csendőr alkalmazása tekintetében is.

A tábori rendészeti szolgálatnak a csendőrségi

előjárók részéről való központi vezetése és irányítása, valamint az egyes tábori csendőrosztagok működésének részletes ellenőrzése teljesen hiányzott, mert a hadosztály tábori csendőrosztaga a hadtest tábori csendőrosztagának alárendelve nem volt, a szállásmesteri osztály tábori csendőrtörzstiszte pedig egyrészt a precíz hatáskör hiánya, másrészt pedig a nagy távolság és — különösen mozgó harcban — az érintkezés nehéz volta miatt az egyes osztagok szolgálati működésére nem sok befolyást tudott gyakorolni.

Igy tehát azok a hadosztály tábori csendőrosztagok, amelyek előírt szervezetüket megtartották, mihamar valósággal feloszlottak és a tábori rendészeti szolgálat szempontjából számításba vehetők nem voltak.

Egyes hadosztályok tábori csendőrosztagainak szervezetében azonban már a háború elején lényeges változás állott be. A mozgósítás alkalmával tábori csendőrszolgálatra igénybe vett csendőrtisztek és csendőrök létszáma ugyanis — mint fentebb láthattuk — aránylag csekély volt és a háború első idejében úgy látszott, hogy az elvezényelt hiányt a mögöttes ország közbiztonsági szolgálata lényegesen nem fogja megérezni annál kevésbé, miután az elvezényelt legénység — bár tartalékos legénységgel — pótolva lett, sőt az őrsök népfelkelő legénységgel lényegesen meg is erősítették.

A háború első heteiben a közbiztonsági viszonyok lényeges rosszabbodását tényleg nem lehetett érezni, sőt a férfilakosság zömének bevonulása folytán határozottan egy bizonyos javulás is érezhető volt. Ezzel szemben a harcra kész csapatoknál szakaszparancsnok tisztekben és altisztekben már a második hónapban nagy hiány állott be, miért is a hadsereg főparancsnokság a m. kir. honvédelmi Miniszter urat felkérte, hogy egy bizonyos számú csendőrtiszte és altisztet szakaszparancsnokok gyanánt bocsásson a hadsereg rendelkezésére.

Ezen megkeresés folytán a honvédelmi Miniszter úr a csendőrség tagjait felszólította, hogy a harcra önként jelentkezzenek. Miután azonban a jelentkezettek száma túlságosan nagy volt, a honvédelmi Miniszter úr — a közbiztonság érdekeit is szem előtt tartva — a jelentkezettek közül csak a legfiatalabb 40 tiszte és mintegy 130 altisztet bocsátott a hadvezetőség rendelkezésére. Ezeknek a harcra való vezénylése 1914 októberében meg is történt.

A harcra vezényelt tisztek és csendőrök egy része tényleg a harcra kész csapatokhoz is került, egyes hadosztályparancsnokságok azonban a tábori rendészeti szolgálat fontosságát felismerve felhasználták ezt az alkalmat arra, hogy a bevonult csendőrtisztekkel és altisztekkel tábori csendőrosztagaikat megerősítsék és saját hatáskörükben átszervezzék

úgy, amint az az addigi tapasztalatok alapján szükségesnek mutatkozott.

Ezzel az intézkedéssel azután egyes hadosztályparancsnokságok tábori csendőrosztagainak szervezete lényeges változást szenvedett és hadosztályparancsnokságok intézkedései szeri ugyiszlva hadosztályonként különbözött.

(Folytatjuk.)

A csendőr ábécéje.

Irta: JELINEK SÁNDOR százados.

A gyermeket az iskolában a tanító legelőször az ábécére tanítja meg, mert minden tudásnak az alapja.

A csendőrnek is van ábécéje, amely minden tudásának és szolgálati működésének alapját képe és ez a kötelességek és jogok ismerete. Ez az alapvető ismeret, amelyen minden csendőrnek önként kezdenie kell, mert hiszen egész szolgálatának nem egyéb, mint a kötelességek és jogok gyakorlásának láncolata, a „kell“ és a „szabad“ állandó változása és variációja.

Minden csendőrnek tehát, aki nemcsak csendőrnak, de jó csendőr is akar lenni, teljes bizonyossággal mondhatnám ösztönszerűséggel kell tudnia, hogy melyek a kötelességei és melyek a jogai, hol vannak azok lefektetve és állandóan a szemé előtt kelebennie azoknak a következményeknek is, amelyek a kötelességek elmulasztása vagy a jogok túlhágása maga után von.

A csendőr kötelességei, mint tudjuk, a Szolgálati Utasítás 27. §-ában, míg jogai a Szervezési Utasítás 12. §-ában és a Szolgálati Utasítás 31. 117 és 120 §-aiban vannak lefektetve.

Mind ezek alapos ismerete nélkül a csendőr nem léphet a laktanyából, mert nem tudja, hogy nem kell-e már az első lépésénél valamely kötelességet teljesítenie vagy valamely jogát gyakorolnia.

Az olyan csendőr, aki nem ismeri alaposan a kötelességeit és jogait, a köznek több kárt csinál, mint hasznot, de magát is olyan veszélybe döntheti, mely egész további pályafutására végzetes lehet.

Kevés olyan pálya vagy foglalkozás van, melynél a tudatlanság folytán keletkezett hibák örökre helyrehozhatatlan. Az asztalos, ha egy bútordarabot rosszul készített el, legfeljebb anyagi károsodik, de készíthet helyette egy másikat; egy tisztviselő, ha egy beadványt rosszul készít el, eldobja és készíti helyette egy másikat; de éppen úgy, ahogy a kötelességmulasztás folytán bekövetkezett vasúti szerencsétlenséget meg nem történné tenni nem lehet, nem kérhet pardonot a csendőr sem, ha valakit jogtalanul elfogott, ártatlanul meghurcolt vagy pláne agyonlőtt.

Azt sem teheti meg a csendőr — mint az asztalos — hogy a készíandő butordarabot előbb megpróbálja, hogy jó lesz-e, nem lesz-e kicsi vagy nagy, nem teheti meg azt, mit a hivatalnok megtehet, hogy beadványát előre megfogalmazza, mert a csendőrnek gondolkodásra a legtöbb esetben nincsen ideje: a helyzet mérlegelése mellett sokszor azonnal, sőt néha pillanatok alatt határoznia és cselekednie kell. Míg az ügyvéd, a tanár, a bíró mind rendelkezik annyi idővel, hogy előadását vagy határozatát megelőzőleg a vonatkozó törvényt vagy az előadandó tárgyat áttanulmányozhatja, a csendőr nem teheti meg azt, hogy elhatározása előtt az utasítást áttanulmányozza. A csendőrnek tehát az utasítást nem a zsebében, hanem a fejében kell magával hordoznia.

Ez természetesen nemcsak a járőrvezetőnek, hanem a legfiatalabb csendőrnek is szól, hiszen gyakran előfordul, hogy a másodcsendőrnek magára kell maradnia és önállóan, saját felelősségére kell cselekednie. De előfordulhat az is, hogy a fiatal csendőr szolgálaton kívül sétál a községben vagy szórakozik valahol és egyszerre valamilyen ok folytán szolgálatilag fel kell lépnie. Nincs mellette senki, aki tanáccsal szolgálhatna. Mit csinál, ha nem tudja, hogy mit kell és mit szabad tennie? Vagy helytelenül viselkedik, vagy szabálytalanságot vagy éppen büncselekményt követ el, vagy pedig — és ez a legjobb eset — szerencséjére véletlenül eltalálja, hogy mit kellene helyesen tennie.

Ilyen esetekben való viselkedésétől a csendőrnek a saját sorsa függ, saját sorsát pedig nem bízhatja a véletlenre.

A kötelesség elmulasztása, vagy a jog helytelen alkalmazása, aszerint, hogy belőle milyen kár vagy hátrány származott, különböző büntetést vagy vétséget képez: a tudatlan, mulasztó vagy felületes csendőr tehát előbb utóbb a vádlottak padjára kerül. Percek alatt összeomlik egy élet minden reménye, már pedig egy élet nem olyan hosszú, hogy abból csak egy pillanatot is könnyelműen kockára tehesünk.

A szépen indult pálya derékba török, nem marad meg belőle csak egy kellemetlen emlék, mely végig kísér az egész életen át. És mindez miért? Mert nem tudta az ábcét.

Szent kötelesség

Irtta: **BARÉNYI FERENCZ őrnagy**

Mohón rontott az óriási orosz hadsereg szép Magyarországra, elnyeléssel fenyegetve, mint a még szárazon maradt árva szigeteket a falánk vízár.

A vadul előretörő ellenséges hadak abban bizakodtak, hogy gátra nem találhatnak. Nagyon csalódtak. Dagadó tenger vad hullámain kemény köszirt veri

vissza, édes hazánk fenyegetett határán ott állt a magyar csendőr — sziklaszilárdan.

A Kárpátok havas taraján vigyázott a tagányi csendőrör s alig egy szakasznyi emberével.

Szép Gergely őrmester kiosztotta az összes töltevényeket s aztán felvonultak a legmagasabb hegyre, a Priszlopra, amely fölényesen nézett le a meredek völgyön át Bukovinába.

— Itt nem jön be muszka, — mondta Szép őrmester kemény meggyőződéssel.

Aztán az egyik csendőrhöz fordult:

— Nagy, vegye magához Kelemt, Papot, Dömét, Gált és öt népfelkelőt. Elmegy járőrbe, azon a gerincen fel a legközelebbi faluig, megtudja, mennyi orosz jön itt errefelé. Mihelyt lehet, küldjön jelentést. Ha találkozik az oroszokkal, erőszakkal beléjük — többször és váratlanul — egy pár sortüzet. Ijessze meg őket. Magára bízom, tudom, hogy jól megcsinálja.

Nagy csendőr lelkes készséggel rögtön indulni akart, de Szép őrmester visszatartotta.

— Várjon fiam, ne olyan szelesen. Ha már jelentést küldött és ha az oroszok már előre vonulnak, maga visszajön s felmegy oda a Cibles csúcsára. Oda küldtem én az öreg Simont a falú mozsarával, amelyikkel búsúkor puffogatni szoktak. Puszkapor van elég. Ott megvárja az oroszokat s akkor, ahányszor csak tudják, annyiszor puffogtassák a mozsarat. Az embereit állítsa fel magától körülbelül 400 lépésre s ezek is a mozsárral egy időben, de jól célozva, amilyen sokat csak lehet, löjjenek az oroszokra. Ha már maguk ellen kifejűldtek, úgy aztán jőjjenek vissza ide s a mozsarat is hozzák magukkal. Megértette?

— Meg.

— Indulj!

Nagy csendőr embereivel csakhamar eltűnt a haragoszöld fenyők között.

— Antal, maga jószemű ember, felkapaszkodik arra a sziklára Sarugával és vigyáznak. Ha jönne valaki, vagy valami gyanúsat észlelnének, úgy azonnal leszólnak hozzám. Itt a távcsővem, ezzel jobban látnak.

A két öreg népfelkelő korukat meghazudtoló fürgeséggel mászott fel a közeli sziklaúcsra, örvendtek, hogy ők is kaptak feladatot.

— Barabás, maga lövész volt, menjen a bal szárnyra, arra a kiszögelésre, ott van a Pálincás is, aki orvvadász volt. Maguk löjjenek majd a legtöbbet Mannlicherekkel. A népfelkelők a Wernld-puskával csak éjjel löjjenek egyet-egyet, ha jönnek az oroszok, hogy időnkint megriasszák. A bal oldalra küldjön egy ügyes embert figyelőnek. A többi itt marad velem. A sebkötöző csomagokat tegyék ide jobbra a barlang szájához, itt lesz a Mayer, az ért hozzá, hiszen borbély volt. Mayer, készítsen a barlangba mosdóvizet, ivóvizet, teát. Ha valaki megsebesülne, menjen oda Mayerhez.

Nyugodtan rendelkezett Szép őrmester s mire embereit széjjelosztotta, már rájuk esteledett.

— Őrmester úr! — kiált Antal népfelkelő —, a hegyoldalban az ösvényen jön egy ember.

— Miféle ember?

— Parasztember, falubeli lehet.

— Kovács és Lázár, menjenek ki hamarosan a hegyoldalba az ösvényre s fogják el azt az embert és hozzák ide.

Tündöklő vörös köntösében most bukott le a nap a kékesfehér hegyek mögé. Lassan szítálva szállingózott a hó, az érdes hideg levegő pirosra marta az izgalomtól különben is kipirult arcokat.

— Őrmester úr, gyújthatunk egy kis tüzet! Nagyon fázunk.

— Nem szabad. Mayer, rakjon tüzet a barlangban, aki fázik, rövid időre menjen oda be melegedni, de mielőtt felmelegedett, azonnal álljon vissza a helyére!

Kovács csendőr egy öreg parasztemberrel kapaszkodott fel a hegyre s jelentette, hogy a parasztember községi éjjeli őr s egy hivatalos levelet hozott.

Amíg Szép őrmester a levelet bontogatta, valamennyien figyelték, hogy jó vagy rossz hír van-e a levélben.

Szép őrmester, mielőtt elolvasta, köréje csoportosuló embereinek mondta:

— Azt írja a százados úr, hogy ide Priszlopra a 24. ezred jön. Az ezred már elindult, amíg ide érkezik, ezt az állást minden áron tartani kell.

— Nem is engedünk ide egy fia muszkát se! — volt a lelkes felelet.

— Őrmester úr kérem, mikor indult el az ezred?

— Tegnap délelőtt. Holnap reggelre itt lehetnek. Addig nem tágitunk innen, bármi történék is. Mindenki legyen a helyén s ha valamelyik szundítani akarja, jőjjön be a tűzhöz, de előbb szóljon a szomszédjának, hogy az künn maradjon.

Szép őrmester néha-néha benézett a barlangba és ilyenkor a tűznél idegesen tekintgetett órájára. Nem félt, csak Nagy csendőrt féltette. Nyugtalanította, hogy még mindig nem adott életjelt. Hátba elfogták? Nem, sokkal ügyesebb Nagy, nem hagyja az magát, gondolta megnyugodva.

Egyszerre éles puskaropogás dördült a néma éjszakába. Halkan kiugrott a barlang szája elé s fülét-szemét kimeresztve előre figyelt. A puskaropogásra gyors lövések feleltek, majd mind sürűbben pattogtak a lövések.

Elégedett mosolyra derült fagyos arca: Nagy már megkezdte.

— Őrmester úr, ott jön fel valaki!

— Ketten menjenek elébe, lökés fegyverrel állítsák meg s hozzák ide. De óvatosan, mert hátba a mi emberünk.

Nemsokára egy csendőr és egy népfelkelő behavazott alakja bontakozott ki a sötétségből. Nagy emberei voltak s jelentették, hogy az oroszokra Vidnicán rálatáltak, két ezred, gyalogság is, meg lovasság is, tüzéséget nem láttak. Eppen indulóban voltak, amikor Nagy csendőrök megtámadták. Már ide hallani a tüzelést.

— Jó van. Menjenek be a barlangba melegedni, Mayer, adjon teát.

Körülfogták a két hirnököt, száz és száz kérdéssel ostromolva lesték-szívták minden szavukat, amit az ellenségről beszéltek.

Szép őrmester is odafigyelt az érdekes beszédre, de csak az egyik fülvél, a másikkal folyton kifelé veszelt a szakadatlanul hangzó puskaropogásra. Vajjon elért-e már Nagy a Ciblesre? — tüdődt magában.

Izgalmas várakozásban telt el az éjszaka. Már

pirkadt, mikor a puskaropogásba hirtelen beleszólt egy nagy lövés mély hangja.

— Agyú. Már agyúznak.

— Dehogy is —, nevetett Szép őrmester. — Nem agyú az, csak a mi öreg falusi mozsarunk. Nagy sütögeti.

A mozsárlövés gyors egymásutánban ismétlődött, a puskaropogás egyszerre felhagyott, csak olykor hangzott néhány egyes lövés.

De csak nagyon rövid időre hagyott ki a puskaropogás, azután annál hatalmasabban tombolt. Most már sok, nagyon sok orosz puska szólt.

— Léprement az orosz —, ujjongott Szép őrmester.

— Csak Nagynak ne essék baja.

— Őrmester úr, őrmester úr! Muszkák jönnek ide fel, vagy huszan vannak.

— Barabás, tüzelni!

Barabás és Pálincás lőtt és két orosz fejjel lefelé bukott le a völgybe, a többi hason csúszott felfelé. Barabás és Pálincás gyors egymásutánban tették a tárat a fegyverbe. Minden lövésükre egy muszka fej hanyatlott a hóba. Két orosz felugrott és hanyatt-homlok futott vissza a völgybe. Hiába zudult rájuk a gyors tűz, már nem érte őket. A többi muszka azonban nem mozdult. Egyik csendőr hasmánt lekúszott hozzájuk s felkiáltott:

— Nincs ezekben már egy szikra élet sen. Huszonheten vannak. Mit csináljak velük, őrmester úr?

— Hagyja ott őket!

Az egyik népfelkelő a figyelő szikláról siránkozva leszólt:

— Őrmester úr, az Antal meghalt, úgy látszik golyót kapott az elébb.

Szép őrmester egypár csendőrrel felmászott a sziklára Antal népfelkelőhöz, aki élettelenül dőlt le a sziklafalra. Zubonyát felbontják, a melle csupa vér, két lövést kapott, egyik a szivét érte.

Ennek vége . . . csak azt tudnám, hogy ezek a muszkák lőtték-e vagy mások? Majd meglátjuk. Hozzák le a barlanghoz!

A figyelő megint kiáltott:

— Őrmester úr, jönnek, de azt hiszem, hogy a miénk. Hoznak valami ágyut is, meg egy embert, lehet sebesült.

Tényleg Nagy csendőr kapaszkodott fel embereivel a hegyháttra. Fáradtan bár, mégis feszesen jelentette, hogy sok orosz felőttek és az oroszokat rákényszerítették arra, hogy ellenük kifejlődve, a Ciblesre támadjanak.

Szép őrmester erősen megrázta Nagy kezét:

— Jól van. Derekasan csinálták.

Mayer fontoskodva kezelés alá vette a sebesültet, örvendve, hogy megfelelhett a feladatnak, amit az őrsparancsnok rábízott.

— Hiányzik valaki?

— A Markovics. Ott hagytuk a Ciblesen, nyolc golyót kapott szegény, de ő volt az oka, mert nem hasalt le, amikor mondtam.

— Derék ember volt, kár érte. Majd eltemetjük, mielőtt lehet. De most a mozsarat hamar felállítani, oda a borókabokrok közé, jól eltakarni, a puskaort melléje, még szükség lesz a mi ágyúnkra.

Kelet felől már világosodott az ég alja, a ho-

mályból kiváltak a hegyek, a sziklák, a fák. Szép őrmester távesővel kémlelt körül.

— Jönnek, — mondta. Fiúk! Mindenki a helyére! Jól löni, az a fő — és kirtantani!

Szakadatlan folytonosságban hangzott a nagy puskaropogás, de most már az orosz golyók ott zizegtek hőseink feje körül.

— Nagy! a mozsarat!

Dörögve szólalt meg az öreg mozsár s hamar visszhangra talált. A folytonos puskaropogást szinte elnémította a vad ágyutüzelés, amit az oroszok a kis csapatra rázúdítottak. Óriási sziklákat szakítottak a folytonos robbanások s mint a kiszabadult varázsszellemek emberfeletti erővel dobálták a vitézül helytálló esendőrokkra, kik vérező sebekkel is tántoríthatatlanul tovább tüzeltek a hegyre felkapaszkodó oroszokra.

— A Priszlopot nem hagyom — mondta elszántan Szép őrmester — ha magam maradnék is s a szememből a vért kitörölve rendületlenül tovább lött. Mindinkább homályosodott a szeme, mintha álmat látna, mintha minden fa egy szürke katonává válna... — egyszerre a mi bakáink rohantak a Priszlopom. Ezer torokból ércesen zengett a lelkes — Rajta-rajta!

Agydörögés, géppuskaropogás, robbanás, szuronyesattogás, fokos kopogás, vad zürzavar... és az oroszok fejvesztve rohantak le a Priszlopról.

Az ezredes lehajlott a haldokló Szép őrmester fölé, ki elhaló hangon jelentette:

— Ezredes úr... a tagányi örs... teljesítette... a kötelességét...

SPORT

A csendőrség 1924. évi sportversenyei

Ép testben ép lélek.

Nincs nemzet a világon, amelynek épen ma nagyobb szüksége lenne mind a kettőre, mint a Magyaroknak. A testre is, a lélekre is.

A létért való szüntelen küzdelem örök törvénye az, hogy a győzelem mindig az erőse, a kitartó; a gyenge, a sátnya elpusztul, mert létehez való jogát megvédeni nem tudja. Áll ez a nemzetre és az egyénre is, a testre is, a lélekre is.

A magyar nemzet az utolsó tíz évben történelmének letragikusabb korszakát élte át. A megpróbáltatásoknak még nincs vége; még hosszú küzdelem áll előttünk, és jaj nekünk, ha e küzdelemben nem leszünk erősek. A nemzet ereje pedig fainak erejében és az erős honfiak erős összetartásában rejlik.

A magyar nemzet szebb és boldogabb jövőjéért vívott küzdelemben a csendőrségnek az első között kell lennie. Ezt követeli a testület tradíciója és becsülete. A tudás hatalom, de csak, ha erővel párosul; azért a csendőrség minden tagjának — tudásának fejlesztésén kívül — csak egy célja és törekvése lehet: éppe, erőssé, ellenállóvá tenni magát testben és lélekben. Ehez pedig csak egy út vezet: a sport.

Ezen igazságok felismerése vezette felsőbbégek akkor, amikor a sportot a csendőrségnél is minél szélesebb körben meghonosítani és megkedveltetni törekedett. Es hogy a fáradozás nem volt hiábavaló, azt bizonyítják a folyó évben már megtartott országos csendőrségi sportversenyei, melyek tanúságot tettek arról, hogy a csendőrség tagjai a sport nagy nemzeti jelentőségű, de egyéni hasznát is hamarosan belátták és hogy az általuk máris felmutatott eredmények a várakozásokat messze felülmúlják.

Ambár az idei sportversenyei egy része régebben folyt le, mégis kötelességünknek tartjuk, hogy olvasóinknak az ez évi összes sportversenyeiről és azok

eredményéről utólag részletesen beszámoljunk. Szolgáljanak az elért eredmények buzdításul, hogy az elsőbbségért való nemes versenyben a csendőrség az öt megillető helyet a sport terén is mielőbb elfoglalhassa.

A csendőrségi országos mezei futóverseny.

Az országos csendőrségi sportversenyei sorát az országos csendőrségi mezei futóverseny nyitotta meg, amely ez év április 6-án Budapesten a Vármezőn, illetve a Városmajor körül gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter, dr. Rakovszky Iván belügyminiszter, vitéz Nagy Pál gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka, Janky Kocsárd m. kir. altábornagy, a honvédelmi minisztérium katonai tőcsoportjának főnöke, dr. Nádossy Imre országos főkapitány és Szahländer Béla tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője jelenlétében tartott meg. A versenyt szép számú közönség nézte végig.

A versenyen 460 tiszt és esendő indult, kiknek körületeként, illetve varmegyei esendőparancsnokságonként különböző színű sportöltözetben való felvonulása imponáns látványt nyújtott.

A befutott pálya 4000 méter volt, a célon áthaladt 345 fő.

Az egyéni versenyben győztesek lettek: 1. Juhász D. Lajos prb. esendő Ecsi* (ezüst cigarettatárca), 2. Bontovics Dezső prb. esendő Ecsi (penztárca bőrből), 3. Hajdu József prb. esendő Ecsi (borostyán szivar- és cigarettaszopóka tokban), 4. Jaszanosics János őrvezető Ecsi (aranyérem), 5. Sziijártó József prb. esendő Ecsi (aranyérem), 6. Egyházi Jenő prb. esendő Ecsi (ezüstérem), 7. Domonkos Antal őrvezető Ecsi (ezüstérem), 8. Pintér Károly prb. esendő Ecsi (ezüstérem), 9. B. Szabó Károly prb. esendő Ecsi (ezüstérem), 10. Szántó Zsigmond esendő Székesfehérvár (ezüst szelence, a szegedi kerület díja).

Az egyéni versenyben a legénység közül díjat nyertek továbbá: Illés János próbacsendőr (12), ezüstérem, Tóth Pál próbacsendőr (13) bronzérem, Marosi Mihály próbacsendőr (14) bronzérem, Varga János próbacsendőr (15) bronzérem, Pintér Ignác próbacsendőr (16) bronzérem, Kovács Sándor tizedes (17) bronzérem, valamennyien az Ecsi állományából.

A csendőrküldetkek közötti versenyben:

1. Szántó Zsigmond esendő (10) Székesfehérvár (díja fentebb és a 2. győztes csapatban feltüntetve), 2. Győri Gábor esendő (11) Szeged (tájékoztatótokban, a belügyminisztérium VI. c. osztályának díja; további díjazása az első győztes csapatban), 3. Csordás János esendő (24) Pécs (ezüst cigarettaszopóka, a székesfehérvári kerület díja és aranyérem), 4. Kerékgyártó András esendő (31) Miskolc (hamutártó fémből és aranyérem), 5. Dudás Mihály esendő (34) Szeged (haldokló gladiátor, a m. kir. csendőrség felügyelőjének díja és aranyérem), 6. Buzás Kálmán esendő (35) Székesfehérvár (ezüst kezelógomb, a belügyminisztérium VI. b. osztályának díja és ezüstérem), 7. Szirkai József esendő (42) Szeged (ezüstérem), 8. Soliga Pál esendő (45) Szeged (díjazása az első győztes csapatban feltüntetve), 9. Kiss István esendő (46) Székesfehérvár (díjazása az ötödik győztes csapatban feltüntetve), 10. Kovács Bálint esendő (49) Szeged (ezüstérem).

Az altisztek közül:

Az Ecsi altisztjei közül első Landler Ádám őrmester (ezüst óra, az Ecsi díja).

A csendőrküldetkek altisztjei közül első Sulok Sándor 3. oszt. tiszt. (337) (ezüst óra és aranyérem), 2. Ovári Ambrus 3. oszt. tiszt. (346) Pécs (cigaretta-tárca, debreceni esendőkerület díja és ezüstérem), 3. Tamás István főtörzsofőr (380) Pécs (önborotváló készülék, miskolci esendőkerület díja és bronzérem).

A tisztetek közül:

Az Ecsi tisztjei közül első Baky László főhadnagy (80) (ezüst cigarettatárca, a m. kir. belügyminiszter úr díja és aranyérem.)

A csendőrküldetkek tisztjei közül: 1. Mildschütz Kálmán főhadnagy (161) Debrecen (ezüst cigarettatárca, a szegedi esendőkerület díja és aranyérem);

*Egyesített esendőiskolák. A nevek után feltüntetett állomáshelyek az állományilletékes kerületet, a zárjelben szereplő számok pedig azt jelzik, hogy az illető nyertes hányadiknak futott be a célhoz.

2. Vén Géza hadnagy (306) Pécs (cigaretta-tárca bőrből, Budapesti esendőkerület díja és ezüstérem); 3. Czékus Ferenc hadnagy (343) Budapest (ezüst cigarettaszopóka, a m. kir. csendőrség felügyelőjének díja és bronzérem).

A csapatversenyben:

1. Csongrád vármegyei csapata 257 ponttal; nyerte a m. kir. honvédelmi miniszter úr vándordíját. A csapatban futottak: Győri Gábor esendő (11), Soliga Pál esendő (45), Kovács Bálint esendő (49), Szálás András esendő (4), Mészáros János esendő (78). Valamennyien aranyérmet nyertek.

2. Fejér vármegyei csapata 480 ponttal. A csapatban futottak: Szántó Zsigmond esendő (10), Katona István esendő (67), Bazsika Imre esendő (75), Berényi László próbacsendőr (155), Zemann János esendő (173), Szántó Zsigmond esendő aranyérmet, a csapat többi tagjai pedig ezüstérmet nyertek.

3. Szolnok vármegyei csapata 505 ponttal. A csapatban futottak: Bakó István próbacsendőr (59), Halász István esendő (61), Tordai Pál esendő (89), Nagy Antal esendő (125), Balog János esendő (171). A csapat valamennyi tagja bronzérmet nyert.

4. Az Ecsi csapata 527 ponttal.

5. Győr vármegyei csapata 729. ponttal. A csapatban futottak: Kiss István próbacsendőr (46), Bottlós Vince esendő (115), Török István esendő (185), Révnyák József próbacsendőr (191), Kiss István I. esendő (192). A csapat tagjai közül Kiss István próbacsendőr ezüstérmet, a többiek bronzérmet nyertek.

6. Észak-Somogy vármegyei csapata 741 ponttal. A csapatban futottak: Kovács Imre esendő (62), Klemesics Antal próbacsendőr (79), Sugár István esendő (91), Koronkai József esendő (203), Vén Géza hadnagy (306). A csapat valamennyi tagja bronzérmet nyert.

A díjazásokon felül az aranyérmet nyert győztesek 8 napi, az ezüstérmet nyertek 5 napi, a bronzérmet nyertek pedig 3 napi szabadságot kaptak.

A m. kir. csendőrség felügyelője elismerésben részesítette dr. Gergely Sándor százados, Sulok Sándor szombathelyi kerületbeli, Ovári Ambrus pécsi kerületbeli, Bardócz Sándor debreceni kerületbeli 3. oszt. tiszt-helyetteseket, valamint Tamás István pécsi kerületbeli és Újvári József szegedi kerületbeli főtörzsofőröket azért, mert előhaladottabb koruk dacára a versenyt dicséretes becsvágygal végig küzdötték, maguk mögött hagyva sok 10—15 évvel is fiatalabb bajtársukat.

A verseny eredményéről készített statisztikai összeállítás szerint:

a) az egyéni helyezések alapján:

a befutott első 10 futó közül 9 próbacsendőr volt az Ecsi-től és 1 esendő a székesfehérvári kerületből;

az első 25 közül 22 próbacsendőr volt az Ecsi-től, 1 esendő a székesfehérvári, 1 a szegedi és 1 a pécsi kerületből;

az első 50 közül 40 próbacsendőr az Ecsi-től, 3 próbacsendőr a székesfehérvári, 3 próbacsendőr a pécsi, 3 próbacsendőr a szegedi és 1 esendő a miskolci kerületből;

az első 100 közül 2 tiszt, 1 altiszt, 71 próbacsendőr az Ecsi-től, 4 esendő vagy próbacsendőr a budapesti, 5 esendő vagy próbacsendőr a székesfehérvári, 8 esendő vagy próbacsendőr a pécsi, 6 esendő vagy próbacsendőr a szegedi, 2 esendő vagy próbacsendőr a miskolci és 1 esendő a debreceni kerületből.

Az első 200 közül 2 tiszt, 3 altiszt, 139 próbacsendőr az Ecsi-től, 11 esendő vagy próbacsendőr a budapesti kerületből, 11 esendő vagy próbacsendőr a székesfehérvári, 4 esendő vagy próbacsendőr a szombathelyi, 11 esendő vagy próbacsendőr a pécsi, 10 esendő vagy próbacsendőr a szegedi, 1 tiszt, 3 esendő vagy próbacsendőr a debreceni és 6 esendő vagy próbacsendőr a miskolci kerületből.

Az utolsó 100 közül 27 próbacsendőr az Ecsi-től, 1 tiszt és 13 esendő vagy próbacsendőr a budapesti, 10 esendő vagy próbacsendőr a székesfehérvári, 1 tiszt, 1 altiszt, 5 esendő vagy próbacsendőr a szombathelyi, 2 altiszt, 3 esendő vagy próbacsendőr a pécsi, 1 tiszt,

1 altiszt, 8 esendő vagy próbacsendőr a szegedi, 2 altiszt, 12 esendő vagy próbacsendőr a debreceni és 6 esendő vagy próbacsendőr a miskolci kerületből.

b) A csapathelyezések alapján:

A székesfehérvári, debreceni és miskolci kerületek mind a négy vármegyének 5—5 futója áthaladt a célon;

a budapesti és pécsi kerülettel 1—1 vármegye kivételével az 5—5 futó beérkezett;

A szombathelyi és szegedi kerülettel 2—2 vármegye 5—5 futója nem haladt át a célon.

Az Ecsi 150-ik (utolsó) futója 314-iknek ért a célhoz.

(Folytatjuk.)

HIREK

Megjelent az új Szolgálati Utasítás tervezete. A m. kir. belügyminisztérium csendőrségi osztálya által megalkotott új Szolgálati Utasítás tervezete könyv-alakban megjelent és azt a m. kir. belügyminiszter a napokban fogja a csendőrküldetkek véleményezésére véteget kiadni. Az utasítás a közbiztonsági szolgálat terén szerzett tapasztalatok alapján a csendőrségnek modern irányban való fejlesztését célozza. A tervezet a közbiztonsági szolgálat kezelésére, a fegyverhasználatra, valamint a bünyügyi nyomozásokra vonatkozó rendelkezéseiben lényeges újításokat tartalmaz, ezenkívül felöleli a Laktanyaszabályzat, a Különleges Határozványok és az Általános Szolgálati Határozványok anyagát is. A tervezet egyes, a jelenlegi utasítástól eltérő rendelkezéseit legközelebbi számunkban részletesen ismertetni fogjuk.

Csendőrségi tanulmányi bizottság felállítás. A m. belügyminiszter elrendelte, hogy a csendőrségi utasítások átdolgozására Budapesten egy állandó csendőrségi tanulmányi bizottság állíttassék fel. A bizottság — mely közvetlenül a m. kir. csendőrség felügyelőjének lesz alárendelve — egy ezredesből mint elnökből, egy törzstisztből és két főtámaszból fog állni és működését közelebbről meg fogja fogja kezdeni. A bizottság tagjainak kijelölése most van foyamatban.

Ellenszegülés. F. évi május 21-én Hajdu Lajos és Bacsonyi Jenő bárándi örsbeli esendőrokk egy vagyónrongálási ügyben nyomozva Szabó Sándor 18 éves sápi lakos gyanúsítottat a községhezára hívták. A kikérés alatt Szabó Sándor gyanúsított Hajdu Lajos esendőroknak a szobában levő ruhaszekrényhez támasztott feltűzött szuronyos fegyverét felkapta és azzal a járőrre támadt. Hajdu esendőroknak sikerült a fegyvert a támadó kezében megragadnia, miközben azonban azt a támadó kezéből kicsavarni igyekezett, a fegyver szuronya a gyanúsított mellébe furódott és annak azonnali halálát okozta. A debreceni esendőkerületi parancsnokság az esetet hadbírói vizsgálat tárgyává tette.

Újra megalakult a budapesti esendő tiszt társalgó.

A budapesti esendő tiszt társalgó június 12-én 18 órakor tartotta alakuló közgyűlését, amelyen az egész Budapesten állomásozó esendő tisztikar részt vett. A m. kir. csendőrség felügyelője a tiszt társalgó elnökévé — az alapszabályok értelmében — Schill Ferenc ezredes nevezte ki. A közgyűlés a vigalmi bizottság elnökévé Lóza Jenő alezredes, tagjaivá Liptay László és Pap János századosokat, a könyvtárbizottság elnökévé dr. Valló József őrnagyot, gondnokká Neszmirák Ferenc gazdasági főhadnagyot és pénztárnokká Vargha László gazdasági főhadnagyot választotta meg. A tagsági díjat a közgyűlés havi 6400 koronában állapította meg, ez az

összeg azonban az általános gazdasági viszonyok alakulása szerint időnkint emelkedni vagy csökkenni fog. A budapesti csendőrtiszti társalgó 1906-ban alakult, helyiségeit azonban a háború alatt kórházzá alakították át és azóta csak most lehetett újra felállítani.

Eljegyzés. Rohringer Sándor műegyetemi nyilv. r. tanár és neje réthy nemessányi Gizella leányát, Máriát, eljegyezte Orbán László, a m. kir. belügyminisztérium VI—c. osztályába beosztott m. kir. csendőr százados.

Házasságot kötöttek: Albert Ferenc budapesti kerületbeli 3. oszt. tiszth. Györffy Máriával Nagykörsőn március 22-én; Dulez Pál szombathelyi kerületbeli 2. oszt. tiszth. Szilvás Katalinnal Szepeken április 27-én; Nagy Károly szombathelyi kerületbeli 2. oszt. tiszth. Kovács Agnessel Nyíradon április 20-án; Biró Győző szombathelyi kerületbeli 3. oszt. tiszth. Nagy Irmával Magyarkeresztúron április 22-én; Urbán Miklós pécsi kerületbeli 3. oszt. tiszth. Avender Margittal Pécsen április 22-én; Puskás István miskolci kerületbeli 2. oszt. tiszth. Tóth Zsófia Margittal Mezőkövesden április 12-én.

Elöléptek: Főtörzsrőmesterré: a szombathelyi kerületnél: Zormann János, a pécsi kerületnél: Kéki Lajos, Surka János, Veres János, Szekeres István, a debreczeni kerületnél: Szmola Péter, Berényi Bertalan, Papp János, Csüllök István, a miskolci kerületnél: Blaga István, Kovalcsik János, Bajka Dániel, Bodnár József, Simgyánszky István, Domboróczky Sándor, Kerülő György, Imre Sándor és Kenninger János törzsrőmesterek. **Őrmesterré:** Bezzeg István szombathelyi, Benzik Vendel pécsi, Hegedüs János I. és Antal Béla szegedi, Móri István, Bagosi Lajos és Fülöp József debreczeni és Bojcsuk László miskolci kerületbeli csendőrök.

Elhaltak: Vörös Kálmán 2. oszt. tiszth. március 17-én Balatonendrén; Grozony Valér 3. oszt. gazd. tiszth. április 29-én Budapesten; Hajdó Ferenc főtörzsrőmester február 23-án Zalaegerszegen; Szláni Domokos 2. oszt. tiszth. március 21-én Szegeden és Kerekes Gyula csendőr április 3-án Jánoshalmán.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

N. J. főtörzsrőmester Hajmáskér. Gyógyászati segédesszük (lábszártartó) beszerzési költségeinek engedélyezését a kerületi parancsnokság útján, tehát szolgálati úton a Népjóléti Miniszter úrtól kell a beszerzés előtt kérelmezni, aki azt az országos betegápolási alap terhére engedélyezheti. A kérelemhez csatolni kell az orvosi bizonyítványt, hatósági vagy orvosi bizonyítványt és a költségzámlatát. Erre nézve az 1920. évi augusztus hó 12-én kelt 52156/VI. b. 1920. számú belügyminiszeri rendelet intézkedik.

K. P. tiszthelyettes. A csendőrség és az államrendőrség egyénei között fölé- és alárendeltségi viszony nem áll fenn, a tiszteletadás tehát a rendfokozatra való tekintet nélkül kölcsönösen történik, az illető azonban úgy hozza magával, hogy a fiatalabb az idősebbet előre üdvözlje.

Sz. J. 2. o. tiszthelyettes. A Csendőrségi Lapok körveki kiadásával nem foglalkozik. Ehhez a mai viszonyok között vagy tökére volna szükség, de a lap a kiadással járó kockázatot sem vállalhatja. Verse különben nem üti meg azt a mértéket, hogy könyvének kiadását valamelyik könyvkiadó cég elvállalná, vagy hogy annak saját költségén való kinyomatását ajánlhatnók.

R. I. 3. oszt. tiszthelyettes. „Egy sikerült lesállítás“ stb. versei nagyon rosszak. A verseléshez nem elég a jóakarát, ahhoz tehetség is kell, az pedig Önben egész bizonyosan nincs.

Mátranovaki őrs. A „csendőrk“ rendfokozatnak megfelelő rendfokozat a honvédségnél nincs. A „csendőrk“ nem altiszt, hanem tiszt és a szakaszvezetővel egyenrangú. A sárga gallérszománya a szakaszvezetővel szemben fölérendeltséget nem jelent, a tiszteletadást kölcsönösen kell teljesíteni.

„Hamval“. Egyes ügyeknek a minisztériumban való sürgetésére nem vállalkozhatunk. Tekintettel azonban a levélben jelzett fontos érdekeire, ügyének — kivételesen — miána fogunk járni és kilátásairól magánlevélben fogjuk tájékoztatni.

1924. Olyan ügyben, amelyben az illetékes parancsnokság már döntött, véleményt nem nyilvánítunk, mert azt a kiadott rendelkezések iránti köteles tisztelettel nem tartjuk összeegyeztethetőnek.

Olvasóink szives figyelmébe!

A Csendőrségi Lapok egyelőre havonta kétszer, 1-én és 15-én jelenik meg. Célja: a csendőrségi szakismeretek és szakirodalom fejlesztése. A lap részére szánt cikkek lehetnek szak tanulmányok, értekezések és ismertetések a csendőrség szervezetét, kiképzését vagy más, a csendőrségi szolgálat fejlesztését érintő kérdésekről, továbbá tanulságos nyomozások szakszerű leírásai, végül a csendőrséget vagy annak egyes tagjait érintő olyan eseményekről szóló tudósítások, amelyek a csendőrség körében általános érdeklődésre számíthatnak. Verseket nem közlünk; egyéb szépirodalmi közleményeket csak kivételesen, a rendelkezésre álló helyhez képest és csak úgy közlünk, ha tárgyukat a csendőrségi életből meritik. A lapban való közlésre szánt minden közleményt kérjük olvashatóan (lehetőleg írógéppel) félhasábasan és a papírlapnak csak az egyik oldalára írni. Cikket nem csak a csendőrségi tagjaitól, hanem bárkitől is elfogadunk. Névtelenül beküldött cikket nem közölhetünk; de a szerző tetszésére bizzuk azt, hogy cikke neve alatt vagy anélkül jelenjen-e meg. Az elfogadott cikkeket terjedelmük és értékük szerint honoráljuk. A díjazás elfogadásával a cikk a lap tulajdonába megy át, az tehát máshol csak a szerkesztő beleegyezésével közölhető. A szerkesztői üzenetek rovatában a szerkesztőség mindenkinek rendelkezésre áll, de a szolgálattal kapcsolatos és névtelen levelekre nem válaszol; kéziratos vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, midőn a válasz — kérelességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük tehát olvasóinkat, hogy leveleikhez bélyeget ne mellékeljenek. Előfizetést — az adminisztrációs kiadások csökkentése végett — csakis legalább negyedévre fogadhatunk el. Az előfizetési díjat beküldés alkalmával a dollár áru árfolyama szerint kérjük kiszámítani, egy dollárt öt aranykoronának számítva. A lap részére szánt levelezéseket ne a szerkesztő nevére, hanem a szerkesztőség címére kérjük küldeni. (Budapest, I. ker. Vár, Országház-utca 30.) A csendőrség tagjainak rövid, — legfeljebb 4 sornyi terjedelmű — levelezéses közleményeit díjtalanul közöljük; kereskedelmi hirdetések a lap részére a „Palladis“ r.-t. (Bulapest, V. ker. Honvéd-utca 10. szám.) vesz fel díjszabás szerint.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 3-67, 5-68, 5-69.)

Felelős vezető: Tiringor Károly műszaki igazgató.